

УДК 332

Вяткіна Т. Г.

Луганський національний аграрний університет

ОЦІНКА ВЕЛИЧИНИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ПТАХІВНИЧОЇ ГАЛУЗІ

У статті узагальнено характеристики ресурсного потенціалу підприємства. Розкрито економічний зміст ресурсного потенціалу, що опирається на внутрішні, зовнішні чинники, взаємодію елементів матеріальної та нематеріальної сфери. Запропоновано методику оцінки величини ресурсного потенціалу підприємств птахівничої галузі.

Ключові слова: ресурсний потенціал, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище, показники оцінки ресурсного потенціалу.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання характеризуються ускладненням дії чинників зовнішнього середовища. У зв'язку з цим проблема стійкого розвитку підприємства не тільки не втратила своєї значущості, а й набула особливих якостей в своєму розвитку. Одним із ключових моментів на шляху завоювання конкурентних позицій на ринку є забезпечення необхідного рівня ресурсного потенціалу, структура та виробничі можливості якого б давали адекватну відповідь на зміну ринкової кон'юнктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сьогоденні умовах особливої актуальності набувають питання, пов'язані з підвищенням ефективності сільськогосподарських ресурсів, включаючи земельні, матеріальні, трудові. В сільському господарстві кожен із вказаних елементів є специфічним, а в сукупності складають ресурсний потенціал галузі. Ефективне використання кожного окремо взятого ресурсу визначає рівень використання ресурсного потенціалу в цілому. Проблеми, які виникають хоча б з одного ресурсу, здійснюють негативний вплив на інші. Тому забезпеченість ресурсами, їх збалансованість є необхідною умовою нормального функціонування підприємства.

Вивченню питань формування та ефективного використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств присвячено низку наукових робіт. Розкриття зазначених проблем знайшли відображення в наукових доробках таких відомих учених, як Андруїчук В.Г., Богучий О.А., Богачов В.І., Гайдуцький П.І., Гончаров В.М., Лукинов І.І., Месель-Веселяк В.Я., Нелеп В.Н., Пасхавер Б.Й., Рябоконт В.П., Саблук П.Т., Стельмащук А.М., Ткаченко В.Г., Трегобчук В.М. та інші. Разом з тим в економічній літературі не знайшли свого відображення питання методики та методології використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств, що негативно відбивається на формуванні його структури та стратегічному управлінні.

Метою статті є розроблення методики оцінки величини ресурсного потенціалу підприємств птахівничої галузі.

Виклад основного матеріалу. Питання формування ресурсного потенціалу та визначення оптимальних базових ресурсних пропорцій мікроекономічних систем є компетенцією завдань стратегічного управління та можуть бути успішно вирішені лише в комплексі заходів, що забезпечують стійкий та ефективний розвиток аграрного сектору в умовах нестабільного середовища його функціонування.

Як зазначає В.М. Трегобчук, стабільні темпи розвитку вітчизняного агропромислового виробництва та значне підвищення конкурентоспроможності його продукції можуть бути забезпечені

лише за таких умов. По-перше, на основі подальшого удосконалення аграрних і земельних відносин, розробки та реалізації науково обґрунтованої національної довгострокової агропродовольчої політики. По-друге, раціонального формування оптимальних за структурою, екологічнобезпечних і високотехнологічних ресурсних потенціалів в усіх галузях і сферах АПК. По-третє, створення необхідних економічних, соціальних і природно-екологічних умов для забезпечення нормальних відтворювальних процесів в усіх складових ресурсного потенціалу агропромислового виробництва. Нарешті, по-четверте, шляхом раціонального, високо ефективного та екологічнобезпечного використання всіх виробничих ресурсів, які беруть участь у відтворювальних процесах в АПК [1, с. 24].

Трансформаційні процеси, що відбувалися в країні протягом останніх десятиліть, зумовили зростання нестабільності функціонування підприємств АПК, руйнування ефективної системи формування та використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств.

Підприємства птахівничої галузі належать до однієї з небагатьох вузькоспеціалізованих підгалузей АПК, яка є повністю інтегрованою системою, що забезпечує всі процеси – від відтворення поголів'я птахів до виробництва готової продукції та її реалізації. Останнім часом продукція цієї галузі нарощує обсяги виробництва про, що свідчать дані підприємств різних форм власності (табл. 1).

Слід погодитися з думкою Б.А. Мельника: щоб забезпечити потреби населення у продуктах птахівництва на рівні нормативів збалансованого харчування та розширити їх експорт, галузь має розвиватися на індустріальній основі. У сільському господарстві їй відведено особливе місце у зв'язку зі специфікою виробничої технології. На відміну від інших галузей тваринництва і дрібного птахівництва (домогосподарств населення) промислове птахівництво має істотні відмінності. Виробництво продукції тут організовується на невеликих земельних територіях і розвивається на основі прогресивних технологій, спеціалізації та концентрації виробництва, використання високопродуктивної птиці та збалансованого корму, комплексної механізації та автоматизації виробничих процесів, широкого проведення селекції. Селянським господарствам, дрібним і навіть середнім, така технологія практично не під силу. Ось чому галузь птахівництва, якщо її вести на промисловій основі, об'єктивно вимагає вдосконалення організаційно-економічних перетворень – глибокої спеціалізації, кооперації, концентрації та інтеграції технологічних та управлінських процесів [2, с. 46].

Діяльність підприємств птахівничої галузі базується на формуванні та управлінні ресурсним потенціалом, який водночас є основою його стійкого

розвитку на всіх рівнях господарювання. Особливої актуальності набуває необхідність забезпечення гнучкості ресурсного потенціалу, спрямованого на використання інноваційних технологій, модернізацію матеріально-технічної бази.

В умовах глобальної трансформації економічних відносин аналіз потенційних можливостей підприємств сільського господарства набуває особливого значення. Напрацьовані методики аналізу та накопичений досвід підприємств із зазначеного питання не дозволяють в повній мірі оцінити власний ресурсний потенціал з урахуванням сучасних змін. Наявна інформаційна база про виробничо-господарську діяльність не завжди використовується підприємствами для прийняття стратегічних рішень в процесі розвитку бізнесу. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення методичних інструментів оцінки перспектив розвитку ресурсного потенціалу вітчизняних сільгосппідприємств стає першочерговим завданням для вітчизняної економічної науки.

Розробити стратегію підприємства можливо лише за умови повного володіння інформацією про наявний ресурсний потенціал підприємства. Для цього необхідно чітко розмежовувати поняття «ресурсний потенціал», «ресурси підприємства», «можливості підприємства». Слід зазначити, що до теперішнього часу науковці не дійшли одностайної думки щодо визначення цих понять.

Відомо, що слово «потенціал» латинського походження означає силу і міць, можливість, здатність об'єкта. В загальному вигляді поняття «потенціал» характеризує певні засоби, ресурси, резерви, джерела, запаси та можливості підприємства по їх використанню для отримання намічених результатів діяльності. Підприємство, будучи по суті соціально-економічною системою, відповідає певним ознакам. В економічній літературі існує характеристика соціально-економічної системи як сукупності ресурсів за участю людського чинника, об'єднаних для досягнення певної мети економічного характеру, які організовані належним чином та діють як єдине ціле. Соціально-економічні системи відрізняються від інших систем (природних, технічних, біологічних, когнітивних, символічних та ін.) в першу чергу тим, що невід'ємною частиною процесу їх функціонування є діяльність людей. Другою відмінністю є наявність встановлених кордонів, що дозволяє говорити про внутрішній і зовнішній простір системи, про інсайдерів і аутсайдерів. До внутрішньодержавної соціально-економічної системи належать об'єкти мікроекономічного рівня – організації, підприємства, домашні господарства; мезоекономічного рівня – галузі, комплекси, регіони, великі бізнес-групи; і макроекономічного рівня – економіка і суспільство країни в цілому. Кожна з таких систем характеризується наявністю вну-

Таблиця 1

Виробництво основних видів продукції підприємств птахівничої галузі

Показники	Роки			Відхилення, %	
	2011	2012	2013	2013/ 2011	2013/ 2012
Поголів'я птиці за категоріями господарств, тис. голів	Господарства усіх категорій				
	203839,8	200760,6	214070,6	5,01	6,63
	Сільськогосподарські підприємства:				
	110561,3	105725,3	117888,6	6,63	11,50
	у тому числі фермерські господарства				
	2878,3	2818,8	2887,7	0,32	2,44
	Господарства населення				
	93278,5	95035,3	96182,0	3,11	1,21
Виробництво м'яса птиці, тис. т	Господарства усіх категорій				
	995,2	1047,7	1168,3	17,39	11,51
	Сільськогосподарські підприємства:				
	811,0	868,1	966,6	19,19	11,35
	у тому числі фермерські господарства				
	28,5	31,7	36,0	26,31	13,56
	Господарства населення				
	184,2	206,6	201,7	0,59	-2,37
Виробництво яєць за категоріями господарств, млн. шт.	Господарства усіх категорій				
	18689,8	19110,5	19614,8	4,96	2,63
	Сільськогосподарські підприємства:				
	11738,2	11977,4	12234,2	4,22	2,14
	у тому числі фермерські господарства				
	108,4	77,6	68,0	-37,27	-12,37
	Господарства населення				
	6951,6	7133,1	7380,6	6,17	3,47
Реалізація на забій птиці всіх видів, у живій вазі, тис. т	Господарства усіх категорій				
	1297,4	1401,8	1534,1	18,24	9,44
	Сільськогосподарські підприємства:				
	1052,0	1128,9	1267,1	20,45	12,24
	у тому числі фермерські господарства				
	37,3	41,7	46,9	25,74	12,47
	Господарства населення				
	26,7	27,9	27,4	2,62	-1,79

Джерело: складено та розраховано автором за [3]

трішніх і зовнішніх стейкхолдерів – осіб або груп, так чи інакше зацікавлених у діяльності системи. Для одних стейкхолдерів ці інтереси носять суто економічний характер (акціонери, інвестори підприємств), для інших – соціальний (наприклад, менеджери, професійні здібності і статус яких визначається успіхами керованого ними підприємства) [4].

Потенціал соціально-економічної системи визначається як можливість досягнення намічених результатів діяльності. Величина потенціалу соціально-економічної системи прямо залежить від якості професійної підготовки кадрів, рівня виробничої потужності системи, рівня науково-технічного розвитку, кількості ресурсів. Здатність соціально-економічної системи розвиватися та нарощувати свій потенціал визначається включенням до складу потенціалу резервів, тобто тих ресурсів, що тимчасово не використовуються. Отже, розвиток соціально-економічної системи визначається наявністю різних видів ресурсів та здатністю використовувати наявні резерви.

Принциповою відмінністю в термінах «ресурси» та «потенціал» є те, що ресурси функціонують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства не може бути відокремленим від суб'єктів діяльності. Іншими словами кажучи, «потенціал», крім матеріальної та нематеріальної складової включає здатність працівників, колективу, підприємства ефективно використовувати наявні засоби або ресурси.



Рис. 1. Економічний зміст та сутнісні характеристики ресурсного потенціалу

Джерело: розроблено автором

У вирішенні поставлених у дослідженні проблем заслуговує на особливу увагу підхід В.В. Ковальова [5, с. 38], який визначає сукупність ресурсів як матеріально-технічну базу (довгострокові ресурси, обумовлені сутністю технологічного процесу), оборотні активи (активи, що забезпечують виконання технологічного процесу), трудові і фінансові ресурси.

До ресурсів, якими володіє підприємство, І.Т. Балабанов [6, с. 29] відносить технічні, технологічні, трудові, просторові (територія, приміщення, комунікації), фінансові ресурси і можливості. Одночасно до складу підприємства включаються ресурси організаційної структури системи управління. Такий підхід правомірний, але різні за кількісно-якісними характеристиками складові елементи повинні бути інтегровані в єдине поняття стосовно рівня розвитку підприємства.

Аналіз існуючих підходів до визначення та структури ресурсного потенціалу підприємства створює підстави до узагальнення його характеристик (рис. 1).

Можливості будь-якого підприємства при формуванні та використанні ресурсного потенціалу обумовлюються різними чинниками, що формуються як у внутрішньому середовищі підприємства, так і в зовнішньому. Зовнішнє середовище здійснює вплив на цілі, завдання, умови та процес виробничої діяльності підприємства. Динамічні умови зовнішнього середовища позначаються на умовах використання ресурсів і, безпосередньо, на

результат формування та використання ресурсного потенціалу. Чинники зовнішнього середовища використовуються в ході розроблення стратегії підприємства, аналізу джерел формування ресурсного потенціалу.

При цьому слід враховувати вплив матеріальної та нематеріальної сфери ресурсного потенціалу. Матеріальна сфера охоплює ту частину ресурсного потенціалу, яка піддається кількісній оцінці і визначає кількість задіяних елементів ресурсного потенціалу. Нематеріальна сфера є якісною характеристикою, до складу якої включають технологічні прийоми, інструменти та методи управління, форми організації діяльності, імідж, традиції, корпоративну етику, інтелектуальні здібності, досвід працівників, тобто ті складові, які досить складно оцінити в кількісному виразі.

У ході взаємодії матеріальної та нематеріальної сфери необхідно досягати пропорційності у використанні задіяних елементних складових ресурсного потенціалу, що сприятиме більш раціональному його використанню.

До складових ресурсного потенціалу, які необхідно враховувати при його оцінці слід віднести: виробничу складову – як сукупність основних та оборотних засобів; трудову складову – його якісний, кількісний та професійний склад персоналу підприємства; ринкову складову – в якості ділової репутації

ції, бренду, клієнтської бази; інноваційну складову – сукупність наукових та власних напрацювань, ноу-хау; інформаційну складову – формування баз даних, використання професійних програм; фінансову складову – наявні та потенційно можливі фінансові ресурси; організаційну складову – систему організаційно-технологічних засобів та прийомів управління підприємством.

Головними чинниками, що впливають на величину ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства, є такі:

- природно-кліматичні умови використання ресурсного потенціалу;
- загальний обсяг виробничої діяльності підприємства;
- витрати, що формують собівартість виробленої та реалізованої продукції;
- структура та величина прибутку підприємства;
- величина власного основного та оборотного капіталу;
- обсяг залучених інвестиційних ресурсів.

Комплексна оцінка складових ресурсного потенціалу окремих підприємств та порівняння їх з відповідними встановленими стандартами дозволяє визначити рівень економічної стійкості підприємства та здатність стратегічно розвиватися в майбутньому.

Стратегія розвитку ресурсного потенціалу формується на підставі оціночних характеристик його складових. Саме оцінка наявного потенціалу в розрізі його складових дозволяє проаналізувати стан виробництва підприємства, виявити тенденції розвитку, розробити механізми активізації виробничої діяльності з урахуванням поточних ресурсів та зміни їх тенденцій в майбутньому.

Узагальнення характеристик та властивостей ресурсного потенціалу на підставі аналізу існуючих підходів дає можливість нам визначити його складові як матеріально-речові резерви, що утворюються з урахуванням виробничо-господарського плану діяльності підприємства з метою задоволення додаткових потреб суспільного виробництва під дією чинників внутрішнього та зовнішнього виробництва та невикористаних можливостей ефективності функціонування підприємства.

Дослідження ресурсного потенціалу підприємства доцільно проводити шляхом комплексного аналізу складових його елементів, оскільки така оцінка враховує всі чинники, що впливають на його стан та можливість використання.

Оцінювання ресурсного потенціалу підприємства проводиться декількома етапами, основними з яких є:

- визначення цілей дослідження ресурсного потенціалу;
- встановлення чинників, що впливають на рівень розвитку ресурсного потенціалу;
- формування системи оціночних показників, що характеризують певний чинник;
- розроблення бальної шкали значень, що визначають величину окремого чинника;
- розрахунок інтегрального значення рівня розвитку ресурсного потенціалу;
- визначення динаміки рівня ресурсного потенціалу за конкретний проміжок часу;
- прийняття рішень щодо підвищення рівня використання ресурсного потенціалу.

При оцінюванні рівня ресурсного потенціалу необхідно враховувати ступінь впливу кожної складової: виробничої, технічної, матеріальної, трудової, фінансової, інвестиційної, інноваційної. Підприємство в такому разі необхідно представити

ти у вигляді системи тісної взаємодії сукупності складових ресурсного потенціалу рівень використання яких можливо оцінити за допомогою шкали оцінювання (табл. 2).

Таблиця 2
Шкала рівня використання елементів ресурсного потенціалу підприємства

Інтервал оцінки станів складових ресурсного потенціалу	Рівень використання ресурсного потенціалу підприємства	Характеристика використання ресурсного потенціалу підприємства
85% -100%	Високий рівень	Підприємство знаходиться в стані наближеному до абсолютної рівноваги за всіма функціональними складовими у відповідності до обраних критеріїв оцінювання
50% -85%	Достатній рівень	Діяльність підприємства є достатньо ефективною. Можливі незначні ускладнення, які нівелюються дією адаптаційних механізмів
25% -50%	Незначний рівень	Наявність постійних порушень основних параметрів усіх функціональних складових ресурсного потенціалу
0-25%	Низький рівень	Значення діяльності складових елементів ресурсного потенціалу знаходиться в критичному стані.

Джерело: складено автором

Для ефективного управління ресурсним потенціалом необхідно визначити показники оцінювання складових його елементів та використати такі методи їх оцінки, на підставі яких можливо прийняти управлінське рішення для вибору стратегії розвитку діяльності підприємства.

Оскільки величина ресурсного потенціалу підприємства перш за все визначається внутрішніми чинниками розвитку підприємства, необхідно за допомогою критеріїв оцінювання визначити рівень їх використання в розрізі виробничої, фінансової, трудової, інноваційної, інвестиційної, техніко-технологічної виробничої, фінансової, трудової, інноваційної, інвестиційної, техніко-технологічної складової. З цією метою використовують значну кількість часткових показників. Спочатку розраховують значення кожного з обраних показників, що характеризують основні чинники розвитку ресурсного потенціалу (табл. 3).

Далі здійснюється розрахунок середньгеометричної величини узагальнюючого показника BH_i i -тої складової ресурсного потенціалу:

$$BH_i = \sqrt[n]{x_1 \times \dots \times x_n},$$

де n – кількість показників, що описують складову ресурсного потенціалу;

$x_{1..n}$ – відповідний показник складової ресурсного потенціалу.

На наступному етапі визначається інтегральне значення рівня розвитку кожної складової ресурсного потенціалу (BH_i) з урахуванням коефіцієнтів їх вагомості, встановлених експертним шляхом:

$$BH_i = w_1 BH_{i1} + w_2 BH_{i2} + \dots + w_n BH_{in},$$

де w_1, w_2, \dots, w_n – коефіцієнти вагомості окремих внутрішніх елементів, встановлені експертним шляхом, що визначають ресурсний потенціал підприємства, за умови, що $\sum_{i=1}^n w_i = 1$;

BH_1, BH_2, \dots, BH_n – узагальнюючі індекси впливу внутрішніх чинників величину ресурсного потенціалу.

Оцінювання зовнішніх чинників безпосередньо пов'язане з розробкою стратегії підприємства та обумовлюється тим, що:

а) розгляд основних характеристик стратегії, її проблематики та особливостей базується на економічній категорії «середовище функціонування підприємницької організації» як відкритої матеріально-речової системи;

б) зовнішнє середовище детермінує функціонування і навіть саме існування підприємства.

Враховання впливу зовнішніх чинників на рівень ресурсного потенціалу підприємства можливе при розрахунку загального інтегрального показника, який характеризує сукупний вплив таких чинників: економічне середовище (Е), ринкове середовище (Р), політичне середовище (П), географічне середовище (Г), соціально-культурне середовище (С), технологічне середовище (Т), міжнародне середовище (М). Інтегральний показник (ZB_1) в такому разі визначатиметься за допомогою часткових індексів складових чинників зовнішнього середовища з урахуванням вагового коефіцієнту часткового індексу:

$$ZB_1 = q_1 ZB_1 + q_2 ZB_2 + \dots + q_m ZB_m,$$

де q_1, q_2, \dots, q_m – встановлені експертним шляхом коефіцієнти вагомості окремих зовнішніх

елементів, що впливають на величину ресурсного потенціалу.

Значення вагового коефіцієнту визначається за допомогою методу факторного аналізу чи експертного опитування і обчислюється згідно з умовою:

$$\sum_{i=1}^m q_i = 1$$

ZB_1 – узагальнюючі індекси розвитку зовнішніх чинників (Е, Р, П, Г, С, Т, М), що впливають на величину ресурсного потенціалу.

Підсумкове значення величини ресурсного потенціалу підприємства визначається за формулою:

$$PP = \alpha_1 \sum_{i=1}^n BH_i + \alpha_2 \sum_{i=1}^m ZB_i,$$

де РП – величина ресурсного потенціалу підприємства;

α_1, α_2 – відповідно вагові коефіцієнти впливу внутрішніх та зовнішніх чинників на величину ресурсного потенціалу;

n, m – кількість внутрішніх та зовнішніх чинників відповідно, що впливають на величину ресурсного потенціалу.

Висновки і пропозиції. Запропонована методика дає змогу комплексно дослідити та системно оцінити величину ресурсного потенціалу підприємства. При цьому розрахунки здійснюються з урахуванням сформованої системи аналітичних показників та галузевої специфіки. Простота і доступність методики обчислення ве-

Таблиця 3

Оцінка ресурсного потенціалу підприємства за внутрішніми чинниками

Показники	Розрахунок узагальненого показника складової ресурсного потенціалу
Показники оцінки використання виробничої складової ресурсного потенціалу підприємства, BH_1	
Коефіцієнт оновлення – x1; Коефіцієнт вибуття – x2; Коефіцієнт використання виробничої потужності – x3; Коефіцієнт приросту – x4	$BH_1 = \sqrt[4]{x_1 \times x_2 \times x_3 \times x_4}$
Показники, що характеризують технічний стан основних засобів, BH_2	
Коефіцієнт придатності – x5; Коефіцієнт зносу – x6; Фондоозброєність, грн./особу – x7; Технічна озброєність працівників, грн./особу – x8; Фондовіддача, грн./грн. – x9; Рентабельність основних засобів – x10	$BH_2 = \sqrt[6]{x_5 \times x_6 \times x_7 \times x_8 \times x_9 \times x_{10}}$
Показники використання матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства, BH_3	
Матеріаловіддача, грн./грн. – x11; Матеріаломісткість, грн./грн. – x12; Частка матеріальних витрат у собівартості продукції – x13; Величина прибутку на гривню матеріальних витрат – x14.	$BH_3 = \sqrt[4]{x_{11} \times x_{12} \times x_{13} \times x_{14}}$
Показники використання трудової складової ресурсного потенціалу підприємства, BH_4	
Коефіцієнт обороту з прийому – x15; Коефіцієнт обороту з вибуття – x16; Коефіцієнт постійності складу персоналу – x17; Виріток продукції на одного працівника – x18; Трудомісткість одиниці продукції – x19	$BH_4 = \sqrt[5]{x_{15} \times x_{16} \times x_{17} \times x_{18} \times x_{19}}$
Показники використання фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства, BH_5	
Коефіцієнт співвідношення власних та залучених засобів – x20; Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами – x21; Коефіцієнт абсолютної ліквідності – x22; Коефіцієнт поточної ліквідності – x23; Коефіцієнт автономії – x24; Коефіцієнт маневреності – x25; Коефіцієнт фінансової стійкості – x26	$BH_5 = \sqrt[7]{x_{20} \times x_{21} \times x_{22} \times x_{23} \times x_{24} \times x_{25} \times x_{26}}$
Показники використання інвестиційної складової ресурсного потенціалу підприємства, BH_6	
Питома вага інвестицій в технологічну модернізацію – x27; Питома вага інвестицій в нову продукцію – x28; Питома вага інвестицій в навчання персоналу – x29; Питома вага інвестицій в сферу зв'язків та комунікацій – x30.	$BH_6 = \sqrt[4]{x_{27} \times x_{28} \times x_{29} \times x_{30}}$
Показники використання інноваційної складової ресурсного потенціалу підприємства, BH_7	
Питома вага освоєних нових видів продукції – x31; Питома вага економії від впровадження нових технологій – x32	$BH_7 = \sqrt[2]{x_{31} \times x_{32}}$

Джерело: складено автором

личини ресурсного потенціалу дає змогу швидко і об'єктивно оцінити динаміку та стан розвитку ресурсного потенціалу, проводити моніторинг

його за складовими елементами, дозволяє швидко та оперативно реагувати на проблеми діяльності підприємства.

Список літератури:

1. Трегобчук В. Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні та практичні аспекти) / В. Трегобчук [та ін.] – К. : Інститут економіки НАН України, 2003. – 259 с.
2. Мельник Б.А. Економіка, організація та стратегія розвитку промислового птахівництва в Україні / Б.А. Мельник – Київ : «ПоліграфІнко», 2006. – 270 с.
3. Статистичний збірник «Тваринництво України 2013» / За редакцією Н.С. Власенко [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://ukrstat.org/druk/publicat/kat_r/publ7_r.htm. Назва з екрану.
4. Клейнер Г.В. социально-экономические системы и сбалансированное управление [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kleiner.ru/skrepk/spb-2005.pdf> Назва з екрану.
5. Ковалева А.М. Финансы фирмы : учебник. 2-е изд. доп. и перераб. / А.М. Ковалева, М.Г. Лапуста, Л.Г. Скамай. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 384 с.
6. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом? / И.Т. Балабанов. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 384 с.

Вяткина Т. Г.

Луганский национальный аграрный университет

ОЦЕНКА ВЕЛИЧИНЫ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ ПТИЦЕВОДЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

Резюме

В статье обобщены характеристики ресурсного потенциала предприятия. Раскрыто экономическое содержание ресурсного потенциала, опирающегося на внутренние, внешние факторы, взаимодействие элементов материальной и нематериальной сферы. Предложена методика оценки величины ресурсного потенциала предприятий птицеводческой отрасли.

Ключевые слова: ресурсный потенциал, внутренняя среда, внешняя среда, показатели оценки ресурсного потенциала.

Viatkina T. G.

Lugansk National Agrarian University

EVALUATING THE CAPACITY OF RESOURCE POTENTIAL OF POULTRY INDUSTRY ENTERPRISES

Summary

This paper summarizes the characteristics of the resource potential of the company. The economic content of the resource potential, which is based on internal, external factors, interaction elements of material and non-material sphere is discovered. It proposed the method of estimation of resource potential businesses poultry industry.

Key words: resources, internal environment, external environment, index of evaluation of resource potential.

УДК 65.012.8:001.102

Ганущак Т. В.

Університет економіки та права «КРОК»

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА УМОВИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті досліджено інформаційну безпеку підприємства. Дано визначення поняттям «інформація», «інформаційна безпека підприємства», «ризик», «загроза». Визначено основні заходи у забезпеченні інформаційної безпеки підприємства. Систематизовано заходи попередження комп'ютерних злочинів.

Ключові слова: підприємство, інформація, інформаційна безпека підприємства, загроза, ризик, комп'ютерні злочини.

Постановка проблеми. В умовах фінансово-економічної кризи сьогодення вітчизняні підприємства функціонують при невизначеності зміни кон'юнктури ринку, недосконалості фінансово-економічного й організаційно-правового механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, а зокрема і її інформаційної складової. Рівень загроз та ризиків інформаційній безпеці

підприємства постійно зростають. Особливо це пов'язано з розвитком сучасних технологій, численними інформаційними злочинами, шпигунством, промисловим шпіонажем. Господарюючі суб'єкти взаємодіють з великою кількістю контрагентів, які прагнуть реалізувати власні інтереси, і є великими загрозами зовнішнього середовища, які намагаються законним та незаконним